

SPZ013

Herontwikkeling Spoorzone – Tilburg

Congres Stedelijke Transformatie 14-2-2019

Anouk Thijssen – Programmamanager Spoorzone

SPZ I3

INHOUD

De Spoorzone

Samenwerking VolkerWessels

Masterplan

Ontwikkelingen

Koersdocument Spoorzone

Lessen en vragen

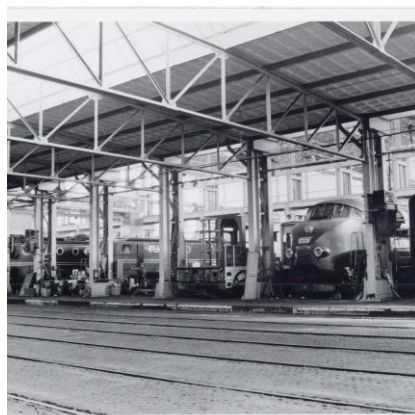
De Spoorzone

SPZ013

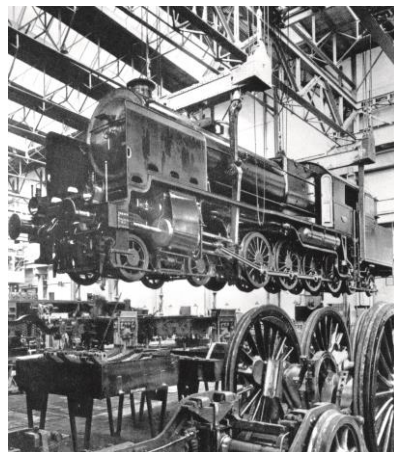
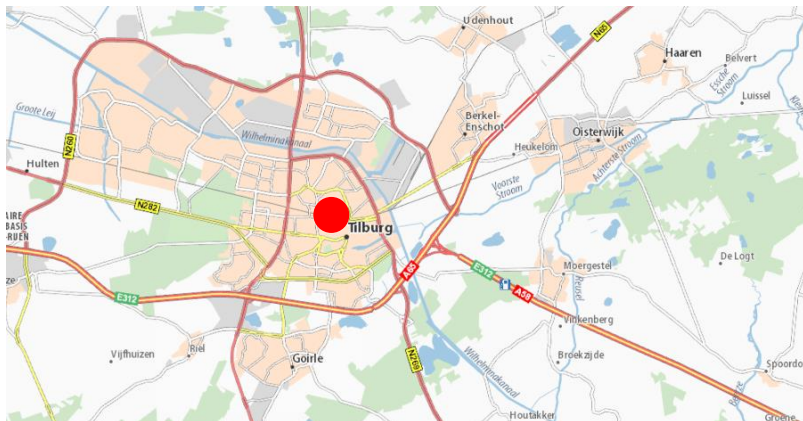
Herontwikkeling van de voormalige Ns Werkplaats

- In het hart van Brabant
- Midden in de stad
- 75 hectare
- Naast het station
- Een groter, bruisender, unieker centrum
- Grotere economische betekenis van de stad
- De mix van oud & nieuw

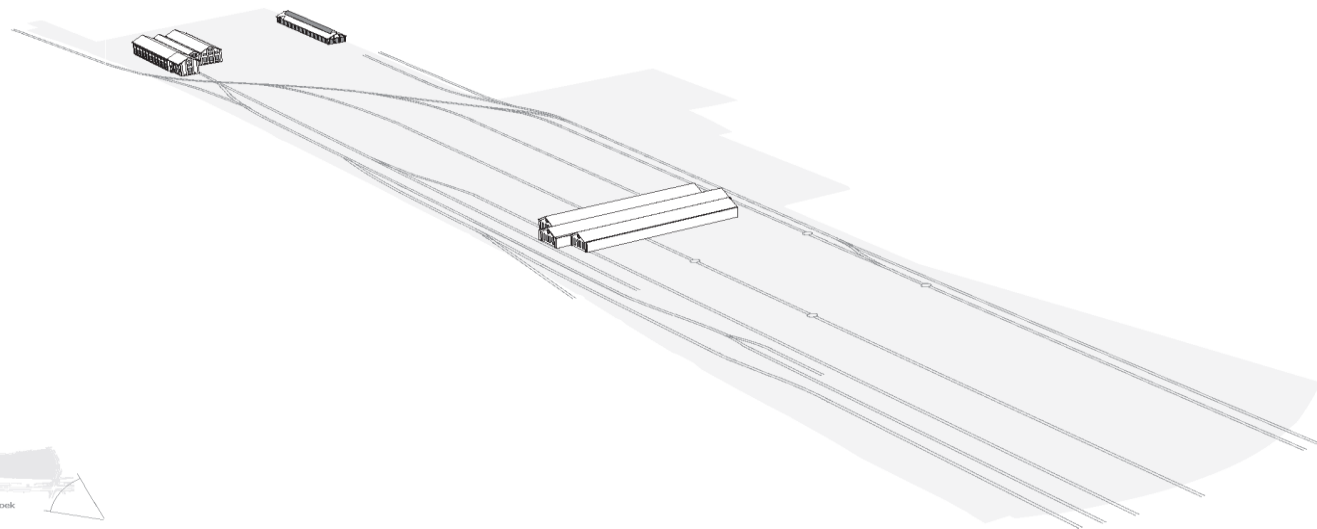

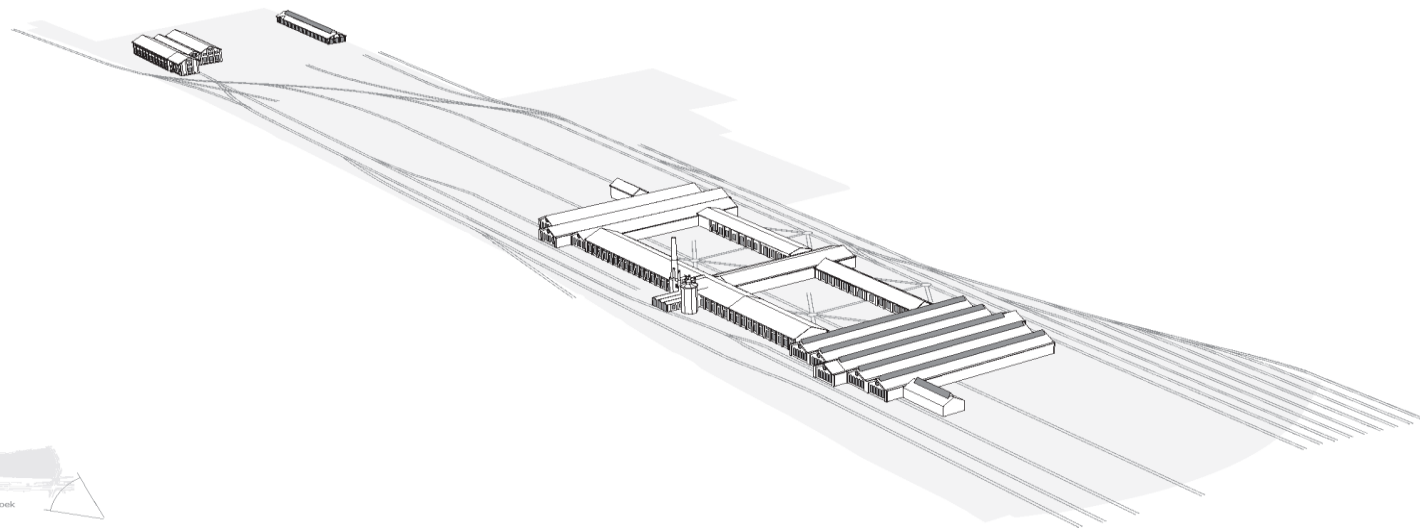
NS-Werkplaats te Tilburg
fase I - 1867

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

NS-Werkplaats te Tilburg
fase II - 1874

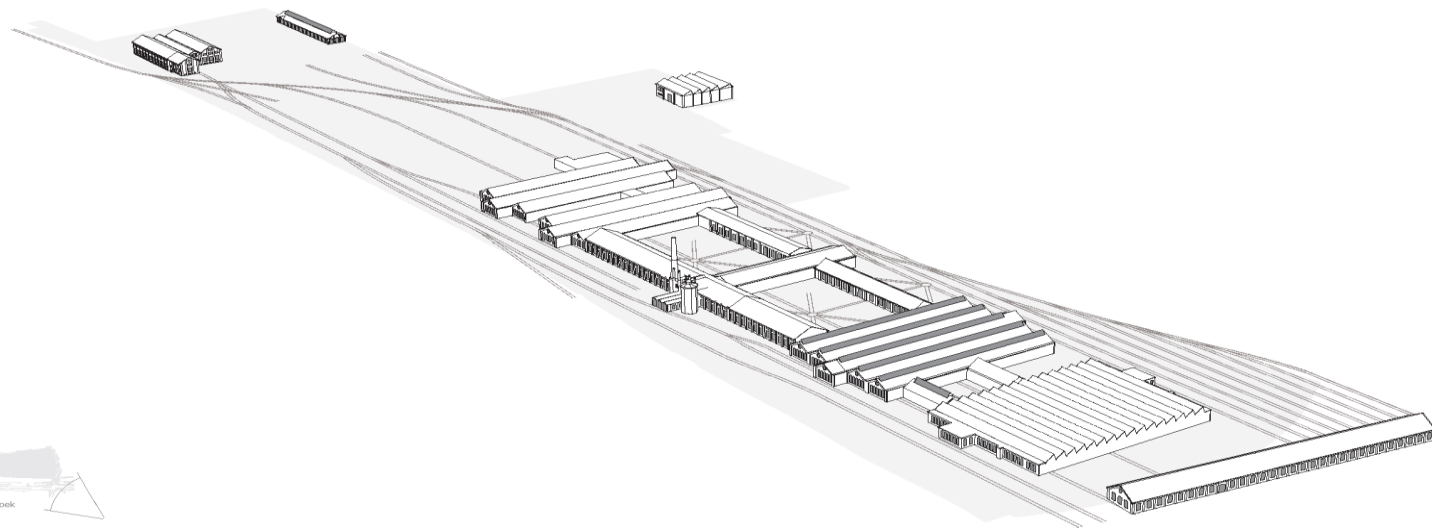

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

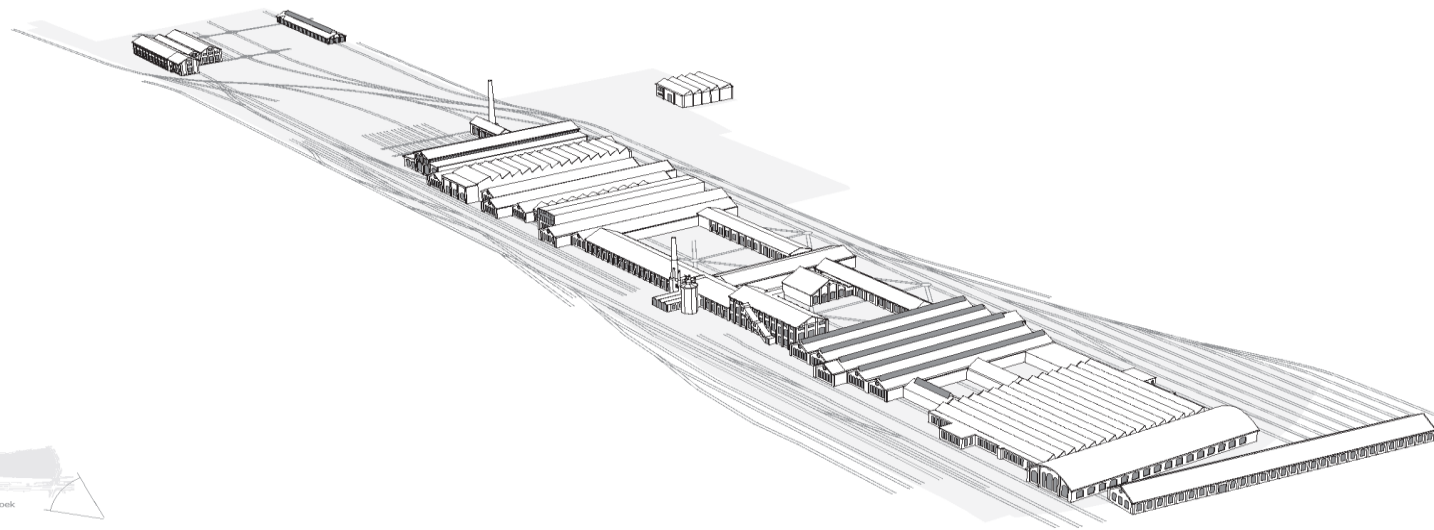
NS-Werkplaats te Tilburg
fase III - 1897

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

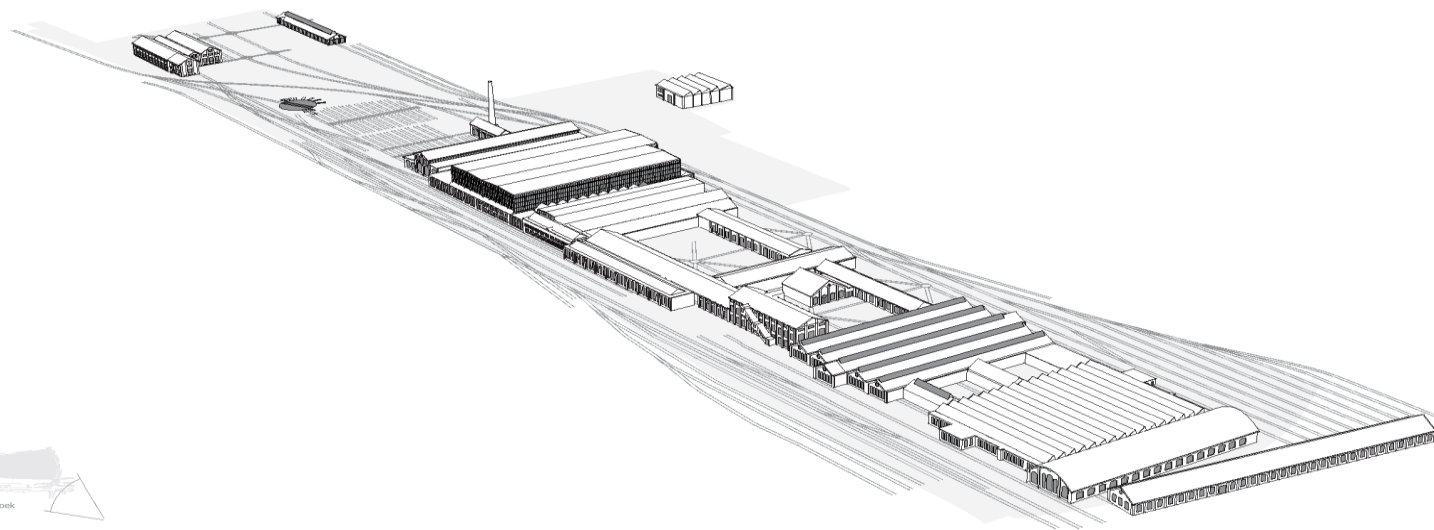
NS-Werkplaats te Tilburg
fase IV - 1921

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

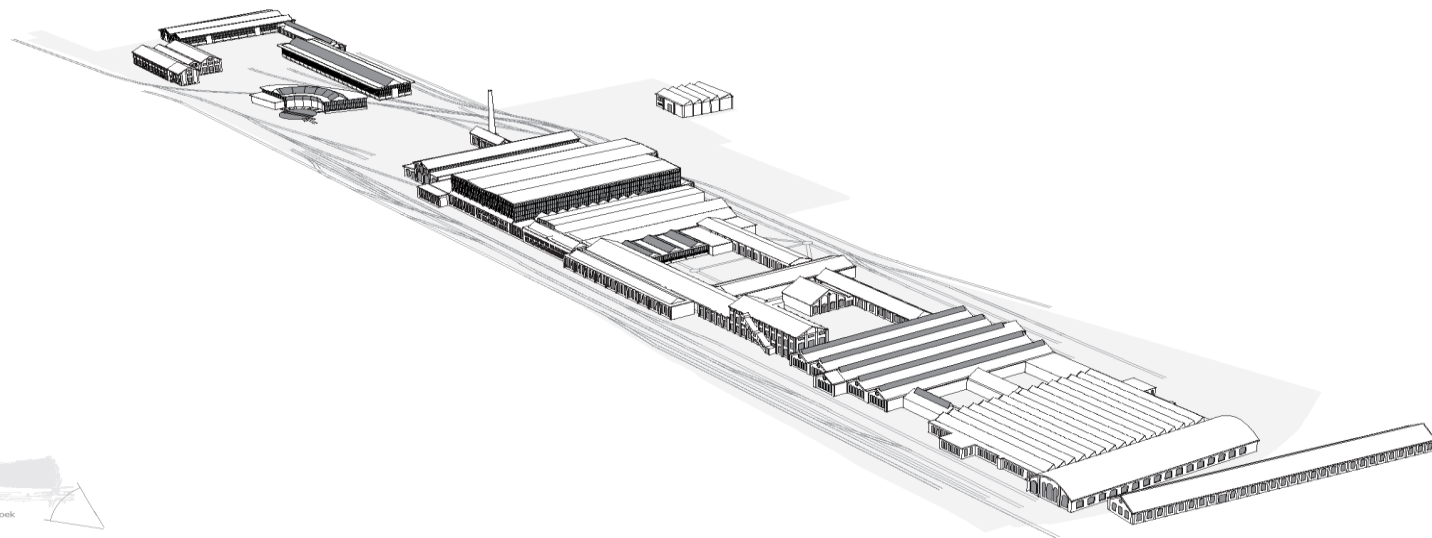
NS-Werkplaats te Tilburg
fase V - 1932

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

NS-Werkplaats te Tilburg
fase VI - 1937

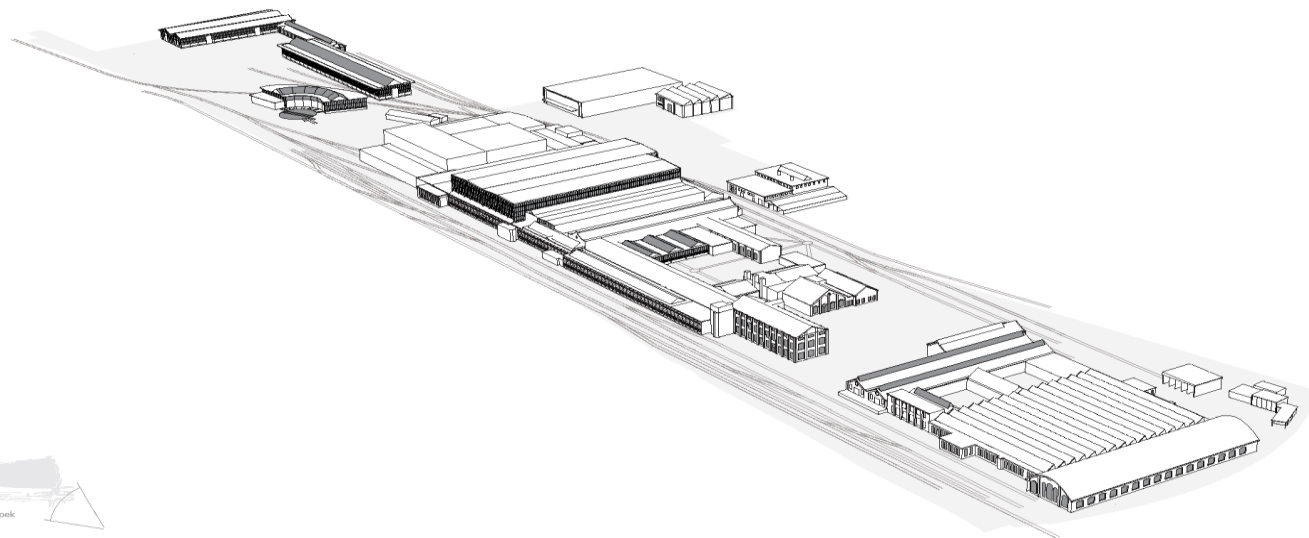

BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

NS-Werkplaats te Tilburg

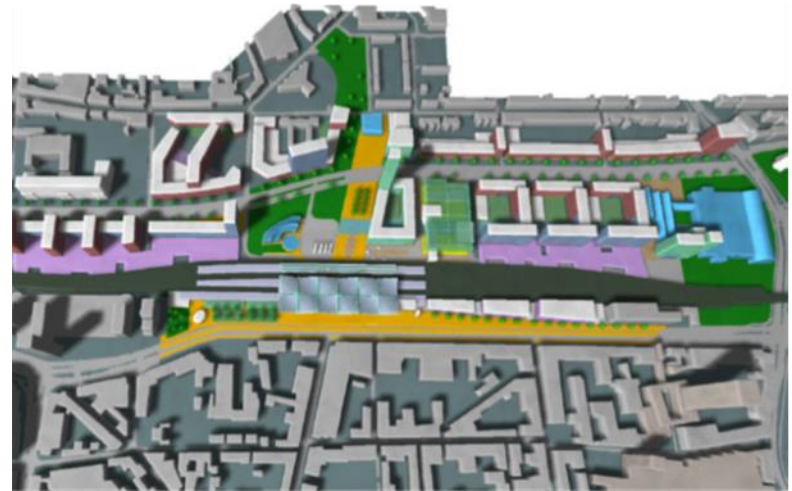
BOEi Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed

versie 24 januari 2008
door Arjan van Raadshooven

Aankoop Werkplaats

De gemeente heeft in 2009 de NS-Werkplaats gekocht met als doel de Spoorzone te transformeren naar een centrum stedelijk woon-werkgebied.

- Veel sloop
- Grootschalige nieuwbouw voor wonen en kantoren en ondergrondse parkeervoorzieningen
- Ruimte beiden voor betere ontsluiting (binnen)stad: OV-knoop en stedelijke boulevard

Samenwerking VolkerWessels

Samenwerking VolkerWessels

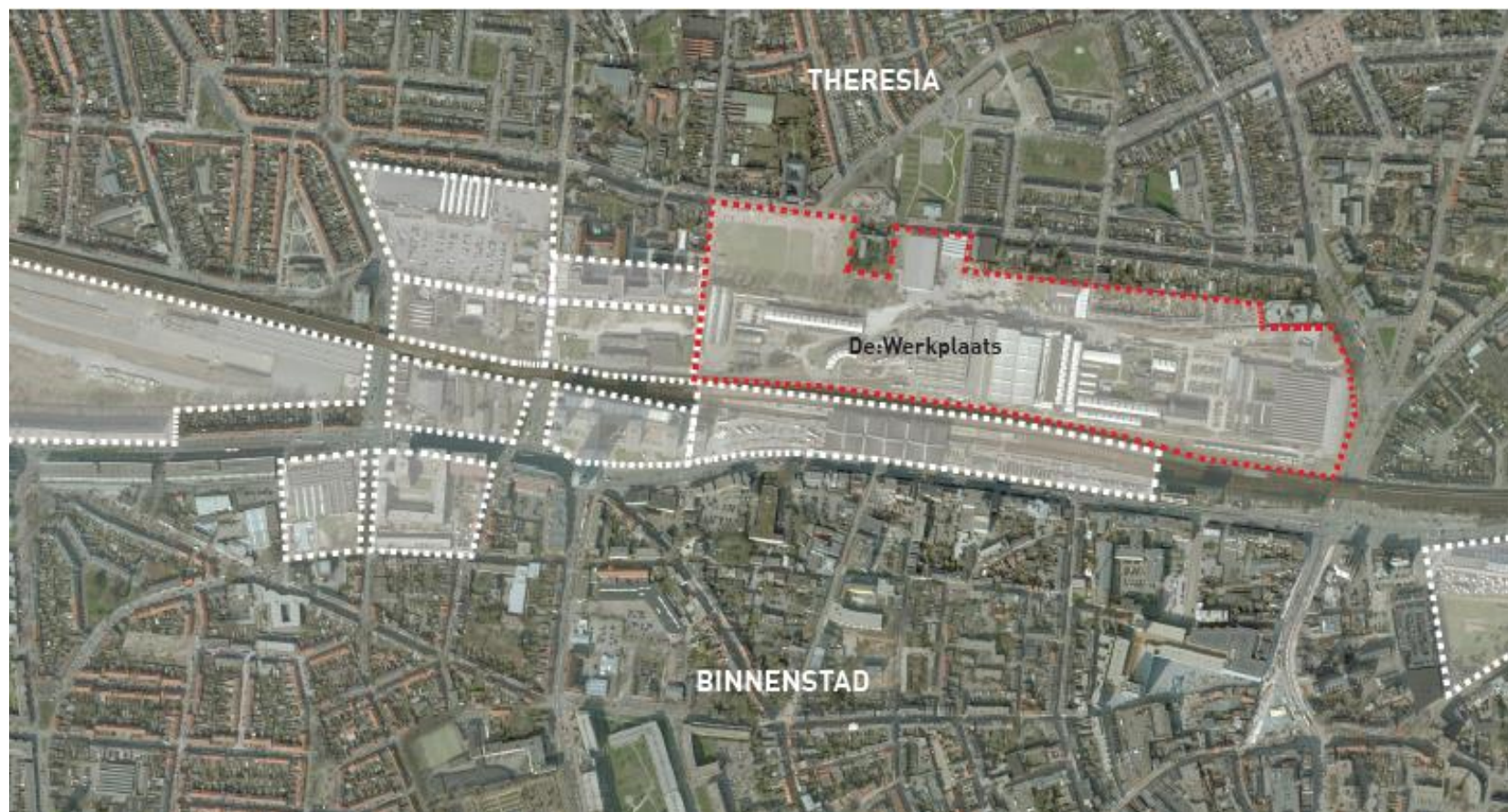
Europese aanbesteding voor het vinden van partner voor integrale gebiedsontwikkeling (2010)

- Gezamenlijke grondexploitatie in Besloten Vennootschap (WOM)
- Kavelafname van bouwrijpe kavels door afzonderlijke partners VolkerWessels en Gemeente)
- Masterplan en GREX

Gunningsleidraad

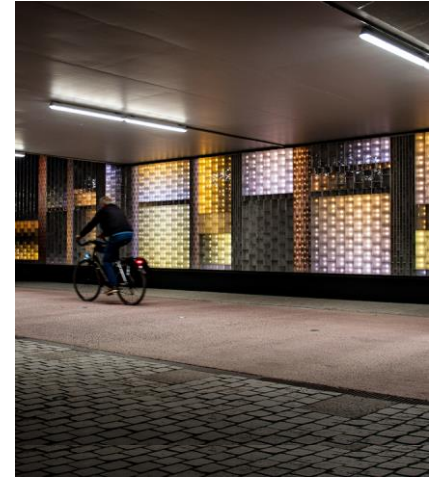
Herontwikkeling Kerngebied Spoorzone

Bijzonderheden

- Hoofdinfrastructuur 100% verantwoordelijkheid gemeente
- Nog geen zekerheid over erfgoed bij aangaan samenwerking
- Afkoop sanering op voorhand geregeld
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mobiliteit en parkeren

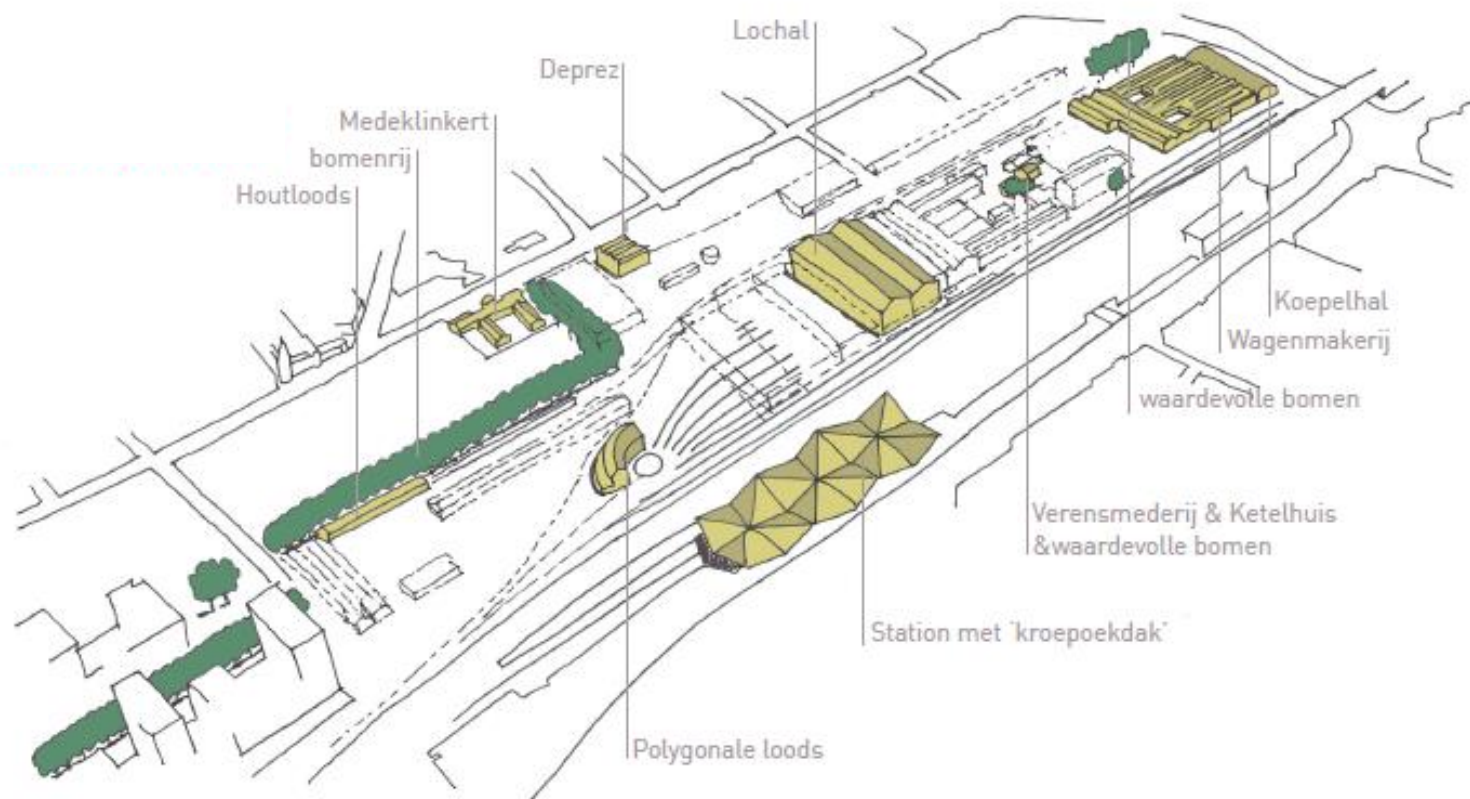

Masterplan

DE:WERKPLAATS

MASTERPLAN SPOORZONE - TILBURG

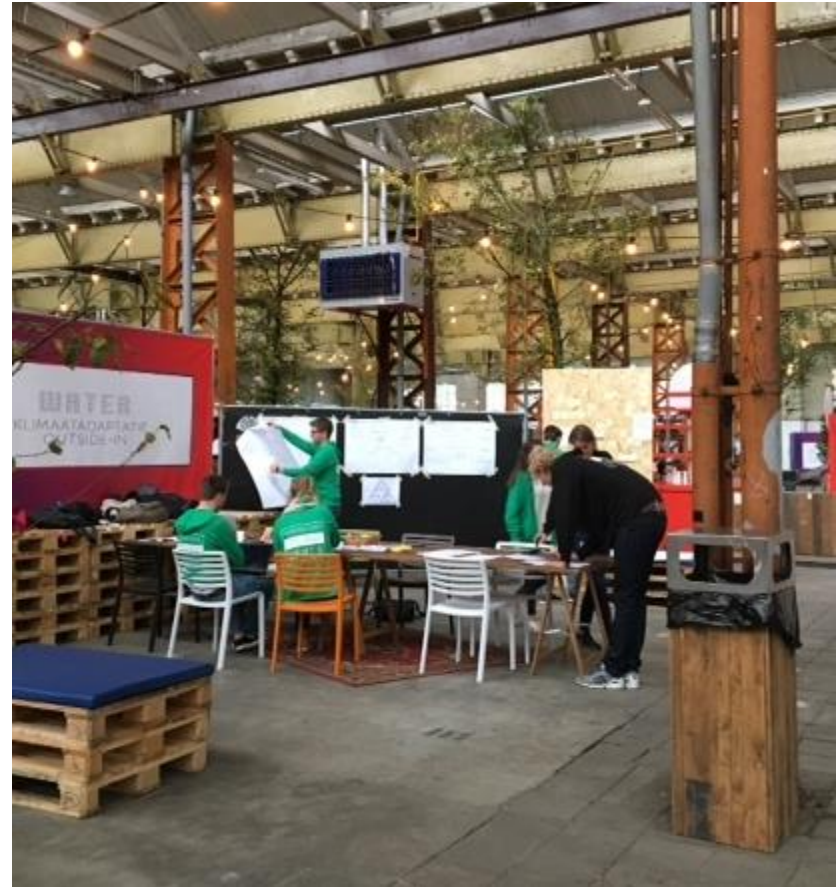

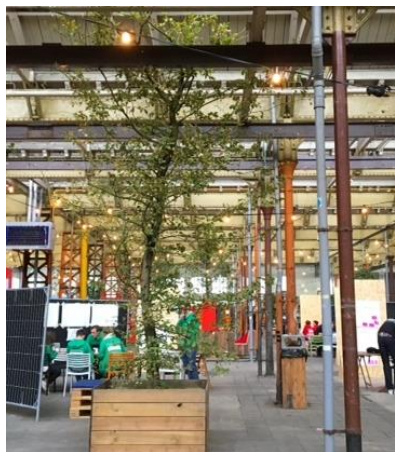
Ontwikkelingen

Tijdelijk gebruik en evenementen

- Panden in gebruik gegeven aan breed scala aan gebruikers
- Tijdelijke huurovereenkomsten
- Gemeente verhuurt aan hoofdhuurder, deze verhuurt door een diverse onderhuurders
- Niet rendabel (beperkte huren, achterstallig onderhoud/ hoge energielasten)

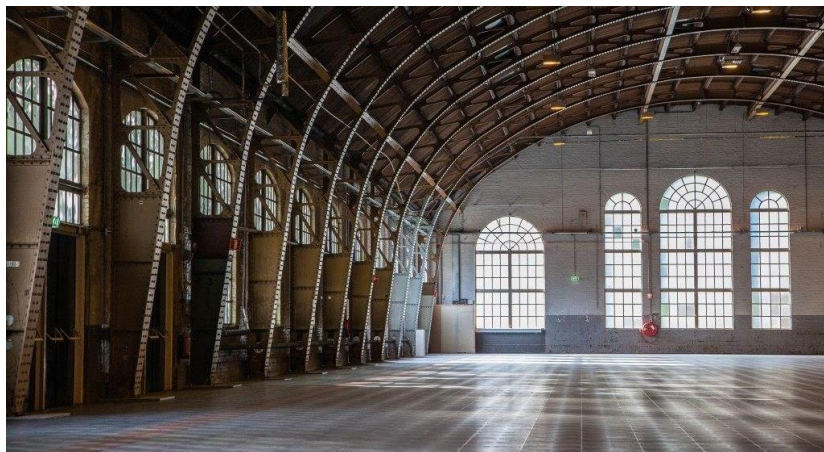
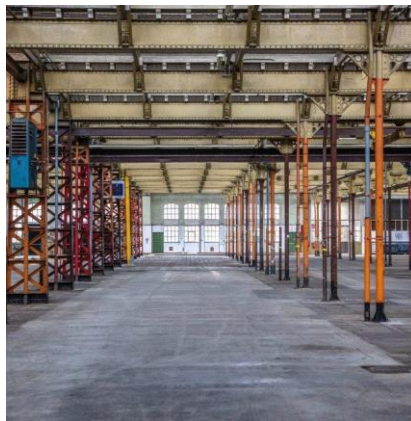
Gebouw Deprez

- Voormalige stoomketelfabriek
- Eerste aanzet voor herontwikkeling (2010)
- Gemeente opdrachtgever, bijdrage van provincie
- Voorbeeldproject, zelf geëxploiteerd als informatiepunt en bedrijfsverzamelgebouw
- Verkocht aan woningcorporatie
- Inmiddels proeftuin voor nieuw project Mindlabs

Tijdelijke exploitatie Koepelhal en Wagenmakerij

- Exploitatie door de gemeente
- Vrij programmeerbare evenementen hal
- Basisvoorzieningen aangebracht voor geluid en klimaat/brandveiligheid
- Maximaal 2x 4.000 bezoekers
- 40-50 evenementen per jaar

Houtloods

De Houtloods is het oudste gebouw van de Spoorzone. Was in de tijd van NS een opslagruimte voor hout, zoals de naam doet vermoeden.

Het restaurant de Houtloods is hier nu gevestigd, met ernaast gelegen eetbar “de wagon” en het bedrijf Magneds.

Ontwikkeling van VolkerWessels/SdK

Opgeleverd in 2015 verkocht aan particuliere belegger

EVE

- In de polygonale loods stonden locomotieven opgeslagen en werden kleine reparaties uitgevoerd. De locomotieven werden naar binnen gereden via een draaischijf.
- Gemeentelijk monument uit 1937 opp. ca 930 m2
- Prijsvraag voor uitgeschreven (plan + bieding)
- Verkocht en opgeleverd in 2017, restaurant EVE is hier geopend.

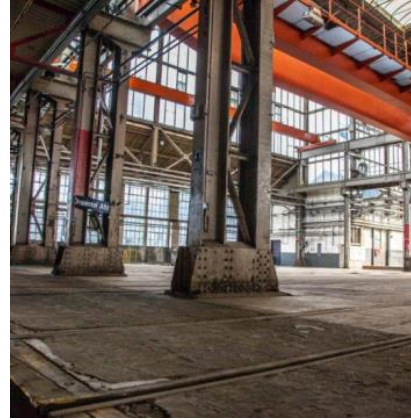
Gebouw 88

- Openbare uitvraag voor herontwikkeling van het pand op basis aangeleverd PvE en initiële bijdrage voor onrendabele top
- Huis voor ondernemerschap Station 88, adviescentrum en bedrijfsverzamelconcept voor startend ondernemerschap

Lochal

- Grootste hal voor reviseren locomotieven
- Gerenoveerd met design en construct contract op basis DO+
- Nu nieuwe stadsbibliotheek-kennisfuncties provincie en Seats-to-meet

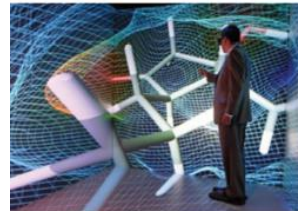

MindLabs

- Initiatief van gemeente Tilburg, Tilburg University, Fontys, ROC en Persgroep
- Nieuwe kennisinstelling voor innovatie op gebied van gedragswetenschappen, en informatietechnologie
- Bouwen van ecosysteem, waarbij bedrijfsleven belangrijke rol gaat spelen
- Omvang 13.000 m²,
- Behoud monumentale elementen
- Start bouw eerste helft 2020

Koersdocument 2019

Aanleidingen

- Gewijzigde inzichten bij raad en stad over erfgoed
- Gewijzigde economische omstandigheden
- Gewijzigde inzichten over (auto)mobiliteit
- Binnenstadsvisie 21^e eeuw
- Bestemmingsplan na 10 jaar aan update nodig

Waarden en thema's

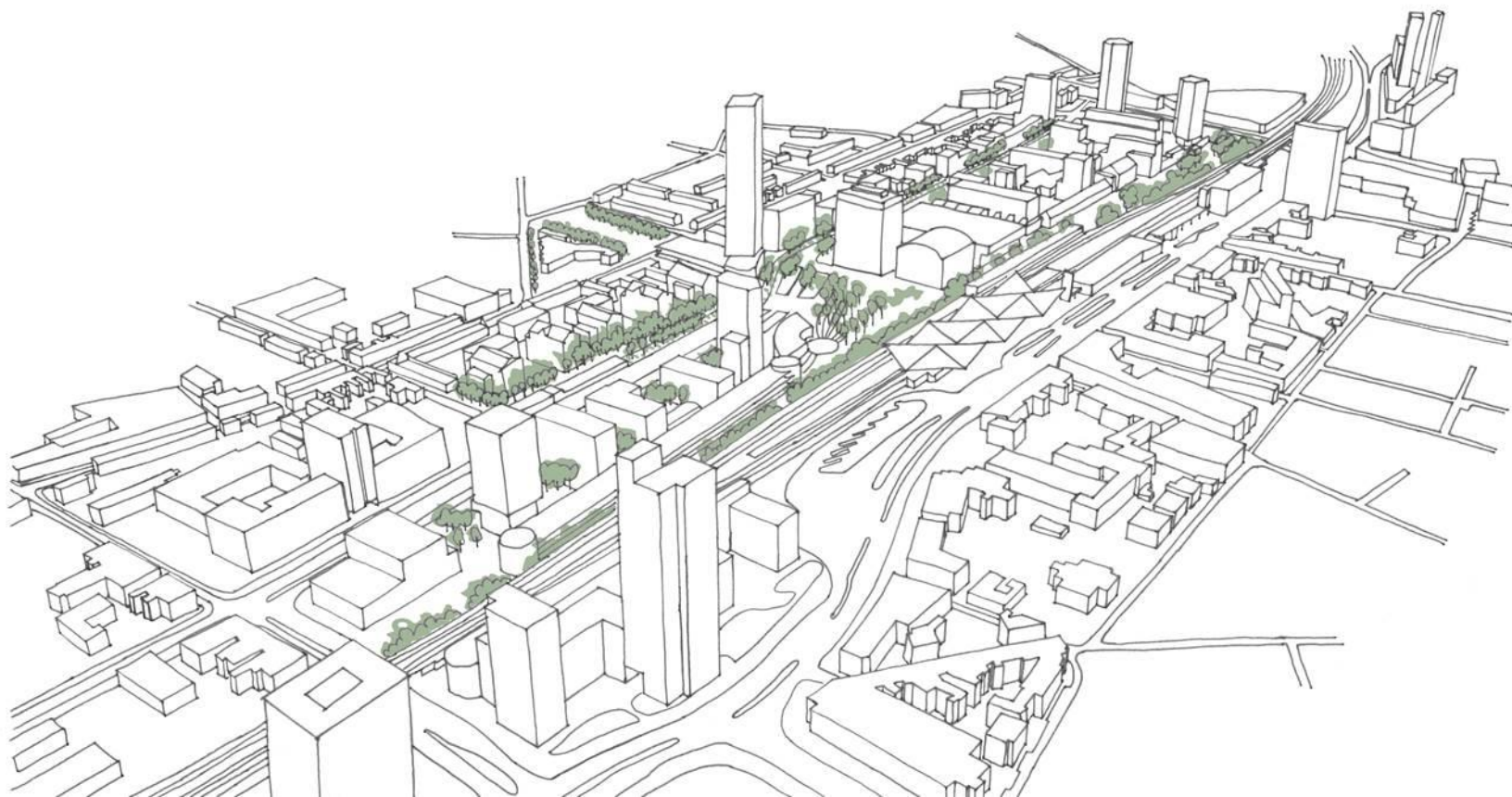
Bezield	Trots; warm; bevlogen; betrokken; inspirerend	Binnenstedelijk	Toevoeging aan centrum; alternatieve bestemming; hoogstedelijk
Kleurrijk	Levendig; vrolijk; extravert; spannend; verrassend	Inclusief	Stedelijke mix; Ontmoeten; stadscultuur
Eigenzinnig	Ongepolijst; industrieel; oorspronkelijk; tegendraads; innovatief	Gezond	Groen; duurzaam; bewegen; voetgangers voorop
Doorwaadbaarheid	Toegankelijk; poreus; openbaar; uitnodigend	Stedelijke economie	Broedplaats; ruimte voor experiment; startups; betaalbaarheid; kenniseconomie; onderwijs

Koersdocument Spoorzone

- Meer aandacht voor groen en klimaat adaptatie
- Evenwicht zoeken tussen behoud erfgoed en toevoegen stevig vastgoedprogramma
- Bestaande gebouwen zijn de prima donna's
- Geen strak beeldkwaliteitsplan, wel kwaliteitsteam
- Opgaven ruimtelijk/architectonisch oplossen als ze aan de beurt zijn met dan uit te voeren nader ontwerpend onderzoek
- Bestemmingsplan verbrede reikwijdte vooruitlopend op omgevingswet

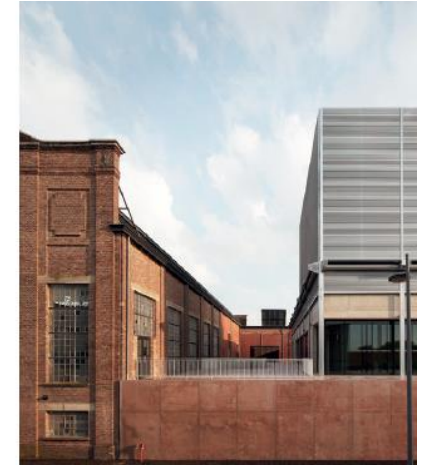

Ruimte

Uitgangspunten:

- Iconische gebouwen als prima donna
- Serene architectuur/ingenieurslogica
- Actieve plinten
- Doorwaadbaarheid
- Toe eigenen open ruimte
- Klimaat adaptief/groen
- primaat bij fietser en voetganger

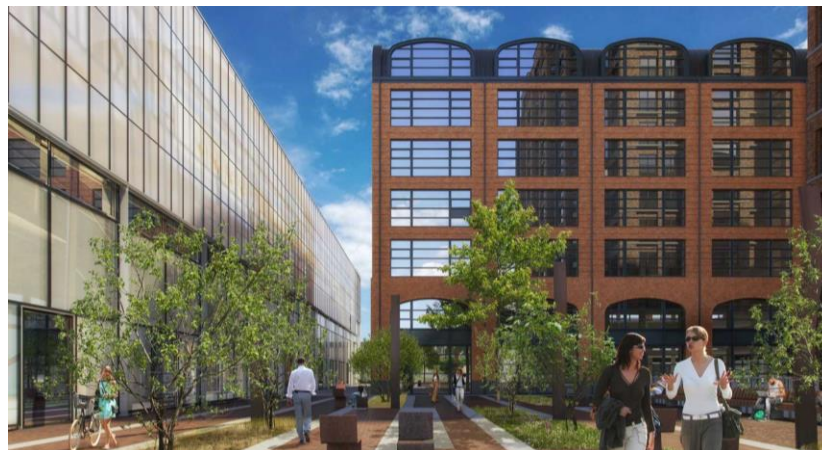

programma

Wonen	190.000	
zakelijke/commerciele dienstverlening	50.000	
kennis/cultuur	25.000	
vrije tijd/vermaak/horeca	15.000	
280.000		m2 bvo

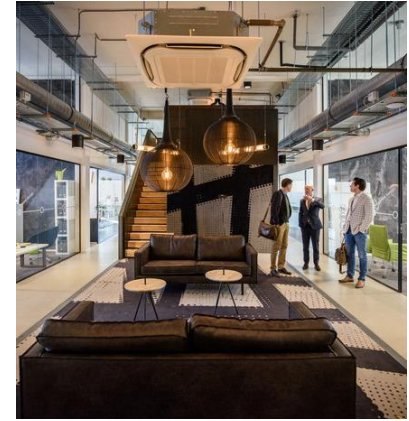
Programma: Wonen

- Spoorzone = stedelijk wonen, onderscheidend
- Inclusief = mix doelgroepen
- Rekening houden met reële marktvraag en behoefte aan specifiek woonmilieus
- Grote vraag naar goedkoop en middelduur: 20% sociale huur, onderzoek naar kwalitatief goede betaalbare beleggershuur
- Te onderzoeken hoe ook wonen voor gezinnen –in nieuwe vormen– kan

Werken

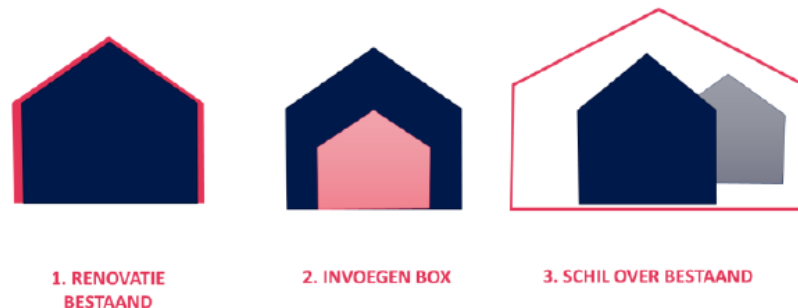
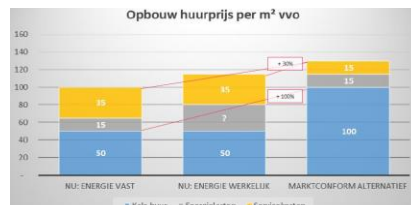
- Vooral vraag naar kleine schaal, eigen identiteit, MKB
- Low tot mid end, kleine units, laag prijsniveau: broedplaats
- Mid tot high end, middelgrote units, marktconform prijsniveau voor diverse doelgroepen
- Samenwerking kennis-onderwijs-bedrijfsleven (eco-systeem Mindlabs)

Doorontwikkeling "Broedplaats"

Onderzoek Brinkgroep

- Behoud ruwe, tegendraadse, karakter
- Casco aanpak, inbouw bij huurders
- Startersklimaat
- Gemeente wil sturing behouden
- Benchmark naar huurniveaus en spelregels
- Onrendabele top onvermijdelijk

“Broedplaats”

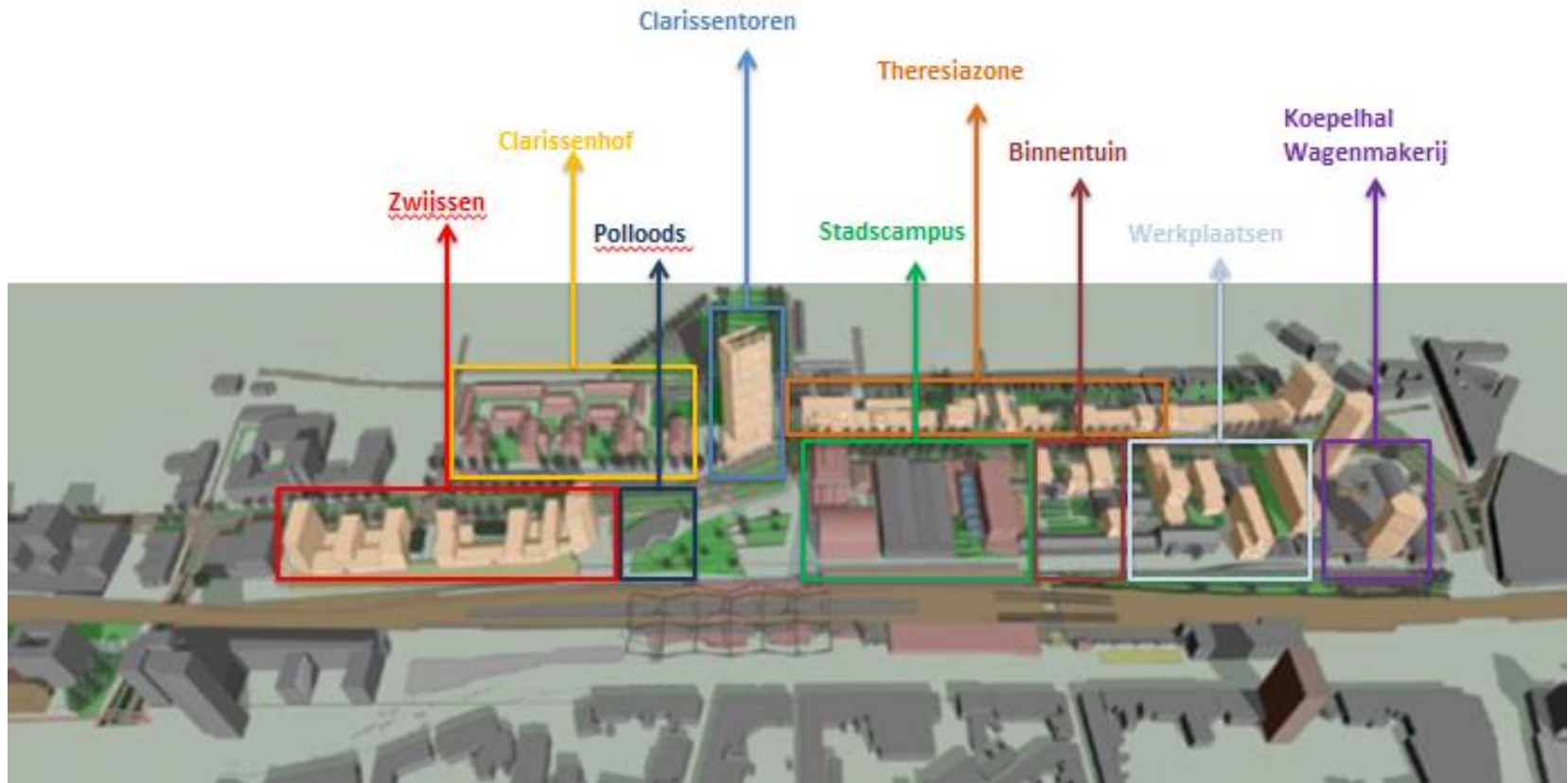
Vervolg

- Opstellen plan van aanpak voor doorontwikkeling van monumentale gebouwen in broedplaats-atmosfeer (rauw-tegendraads-ruimte voor experiment/startersklimaat/ "rommelruimte");
- Maatwerk per pand vanuit integrale visie
- Milieu eisen horeca versus nieuwbouwprogramma!

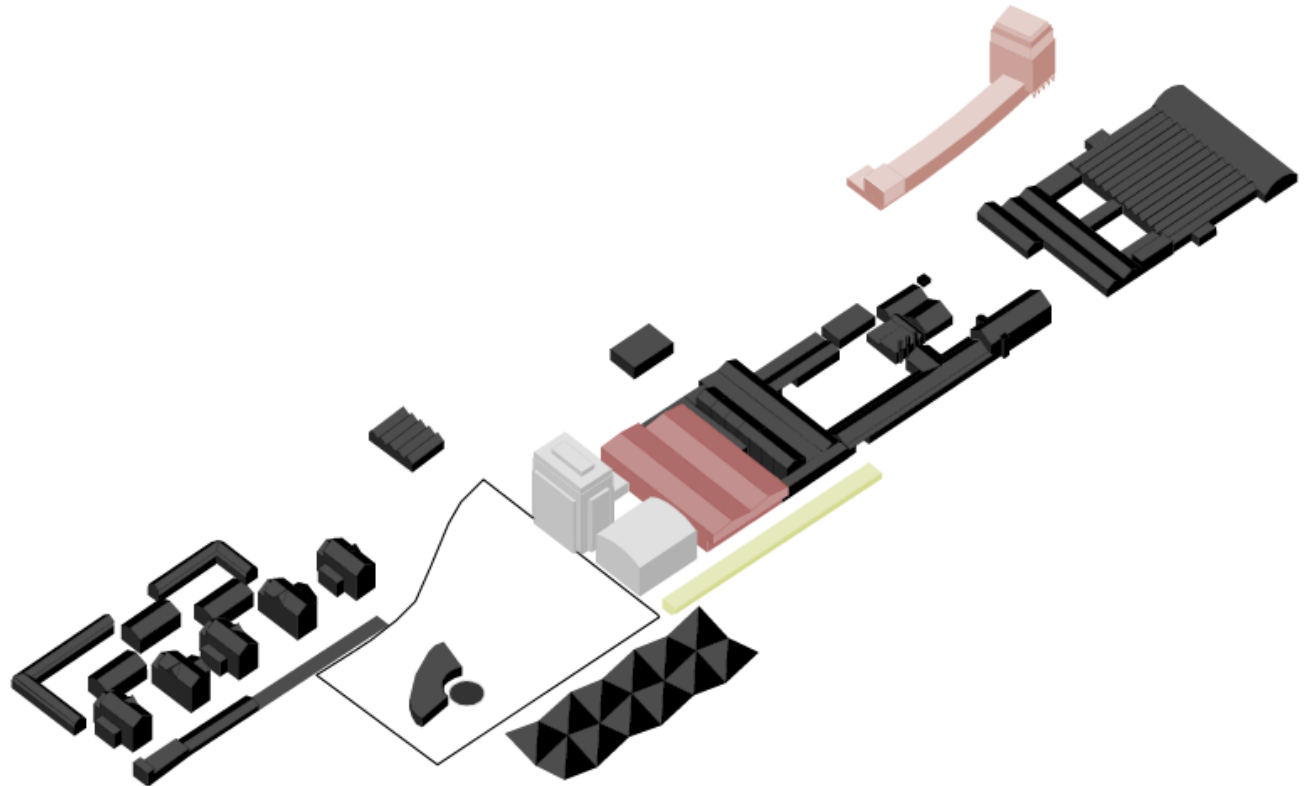

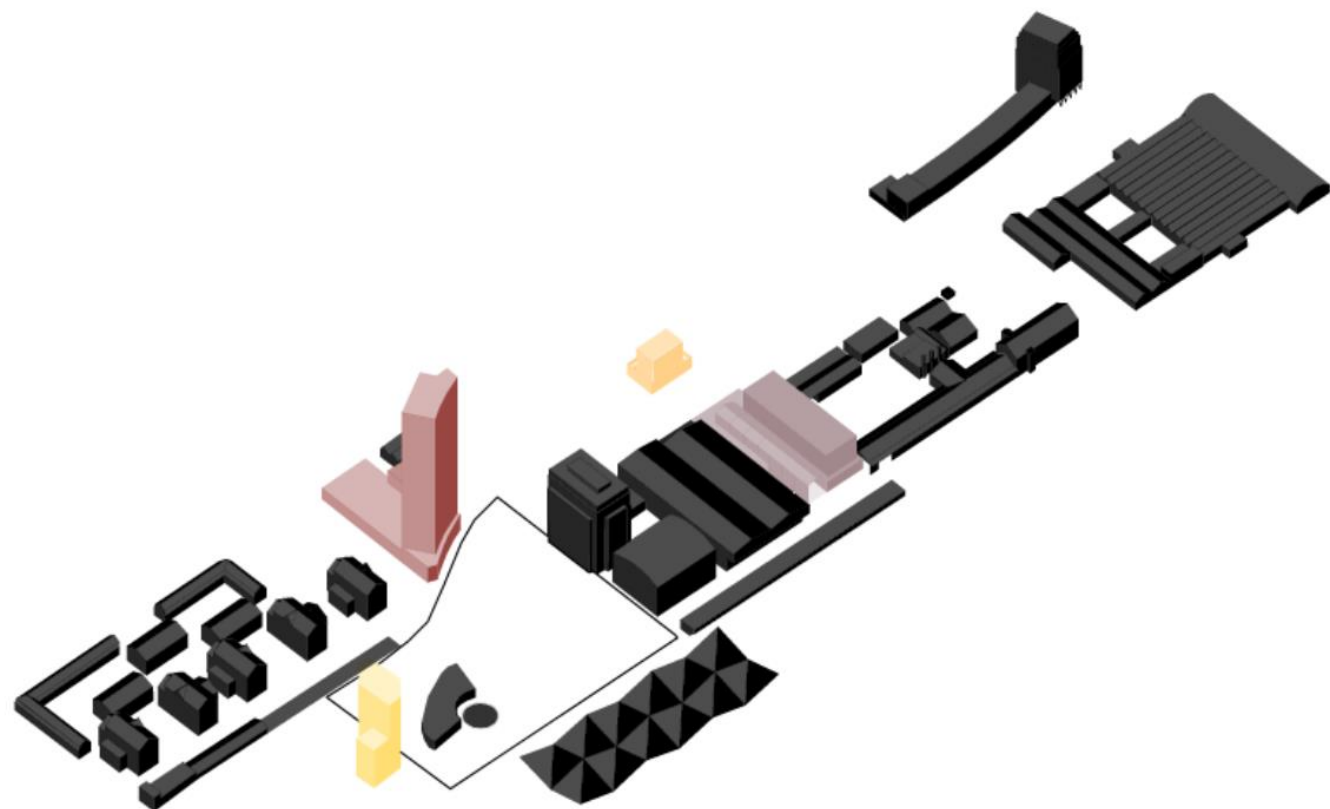

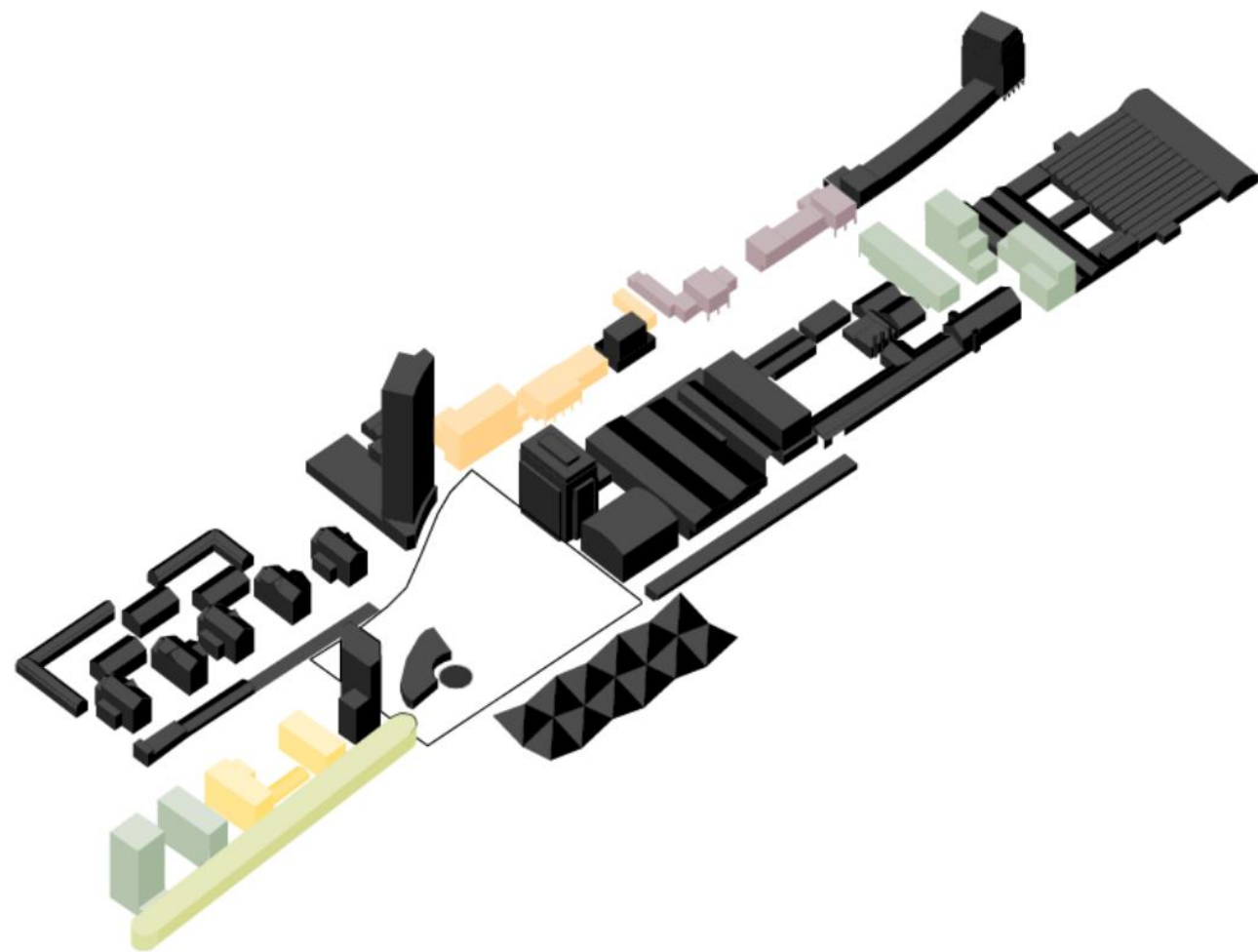
Actuele opgaven

fasering

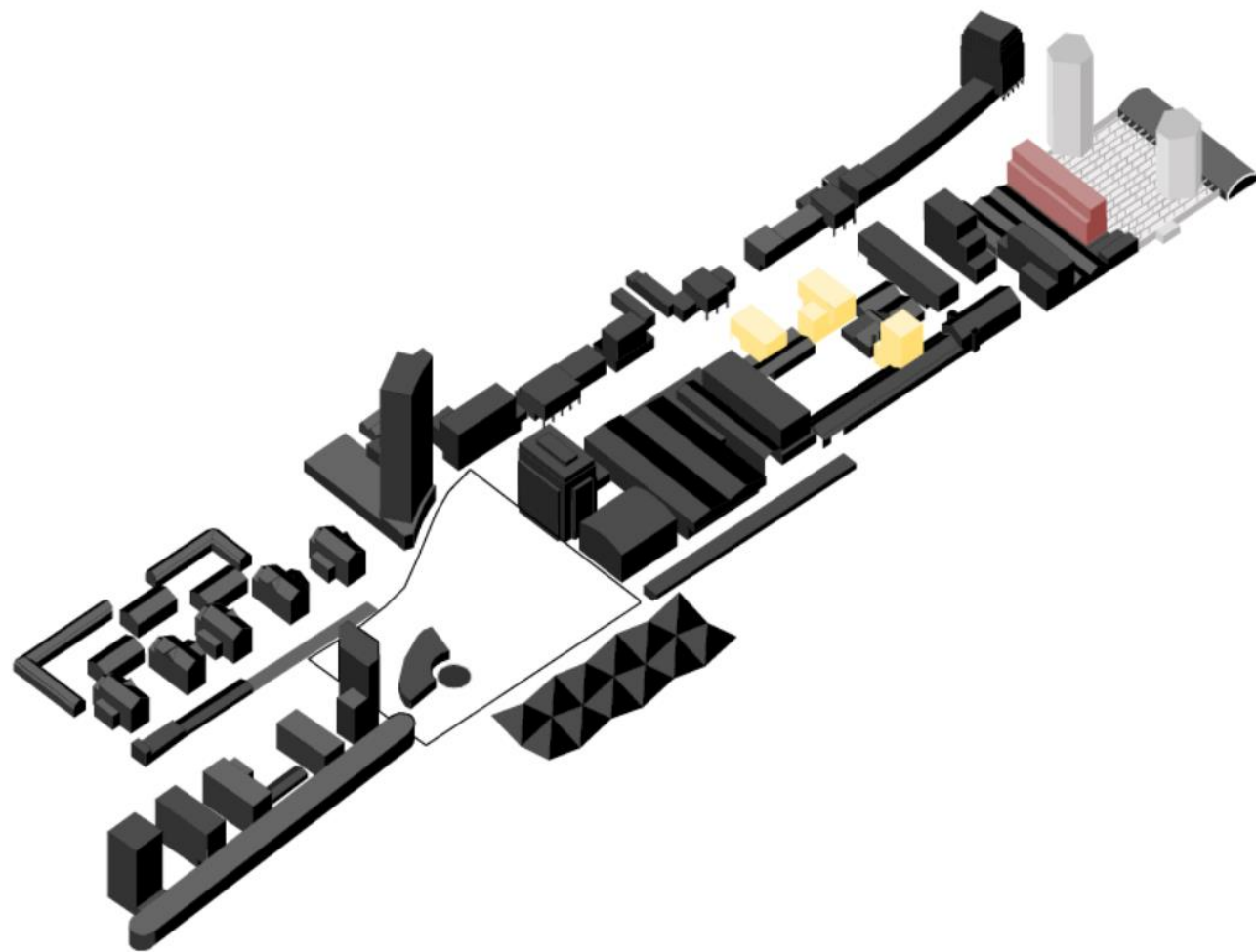

SPZ I3

SPZ I3

LESSEN EN VRAGEN

- Stap af van blauwdrukplanologie
- Eigendom als middel tot sturing ?
- Hoe ver kun je gaan in functie-mix?
- Parkeeropgave: uitdaging of belemmering voor voortgang?
- “Never waste a good crisis

SPZCI3

Anouk Thijssen – Programmamanager Spoorzone